

Steinharts biecht

KAREL WEENER

Steinharts biecht

Zielenstrijd op de Batoe-eilanden

BOOM

Deze uitgave kon mede tot stand komen dankzij de gewaardeerde financiële bijdrage van het Pacific Fonds van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

De auteur ontving bijdragen van het Nederlands Luthers Genootschap voor in- en uitwendige zending, het Luthers Diaconessenhuis Fonds en het Fonds Lidmatenhuis Evangelisch-Lutherse Gemeente Rotterdam.

© Karel Weener & Boom uitgevers, Amsterdam 2020

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo.

Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Vormgeving omslag en binnenwerk: Mijke Wondergem

Opmaak binnenwerk: Peter Tychon

Voorzijde omslag: Ouderling Boea'ö Djamatawi stampst Sirihpruim.

Foto Willem Schröder, Batoe-eilanden, Indonesië 1933.

Met dank aan de erven-W.F. Schröder.

Binnenzijde omslag: Kaart van de Batoe-eilanden, 1923. Deze archipel ligt voor de westkust van Sumatra, Indonesië (Stadsarchief Amsterdam, GAA 552/112)

Fotografie en fotobewerking: Jan van Esch

ISBN 978 90 2443 437 4 | NUR 680

www.boomgeschiedenis.nl

www.bua.nl

INHOUD

2009 – Twee kisten op zolder	7
1953 – Henry Blekkink verdwijnt	19
1931 – Een korte briefwisseling	25
1927 – God aan het werk	45
1850 – Dwaasheid	61
1889 – ‘Ik zal die dag niet beschrijven’	65
1922 – De kelk der bitterheden	75
1926 – Doodsangsten	137
1931 – Stervende schoonheid	201
Nawoord 215	
Bijlage I – Het dodenritueel	217
Bijlage II – Over (lutherse) zending en missie	235
Dankwoord	237
Noten	239
Bronnen en literatuur	253
Illustratieverantwoording	255
Personenregister	259

Hij wendde zich tot het voorouderbeeldje,
Hij ging naar het offerbeeldje der vaderen [...],
Zeg, voorouderbeeldje der vaderen,
Zeg, offerbeeldje der voorvaderen,
Wij zijn in nood op aarde,
Wij zijn er op de wereld treurig aan toe [...],
Ga heen, vraag aan onzen Lowalani,
Ga eens vragen aan mijn Beschikker,
Of ik wellicht iets misdreven heb,
Of ik wellicht iets misdaan heb,
Omdat we er zo ellendig aan toe zijn [...],
Het voorouderbeeldje sprak,
Het offerbeeldje der vaderen zei:
Als ik een gewoon mens was,
Ware ik een mens op aarde,
Dan zou ik naar het geluk der mensen gaan vragen,
Ik zou navraag naar het geluk der mensheid doen,
Ik ben echter een adoe, die zich niet kan bewegen,
Een voorouderbeeldje ben ik, dat niet op kan staan.

Fòsi Dzihòò, Batoe-eilanden 1927.

Uit: Steinhart 1937: XIII: 161 e.v.

2009

Twee kisten op zolder

In de nazomer van 2009 neemt een dame op leeftijd contact op met een volkenkundig museum in Amsterdam. Ze heeft bij het opruimen van een huis in Den Haag twee kisten met volkenkundige objecten aangetroffen en vraagt zich af of het museum misschien interesse in deze spullen heeft. Het zijn voornamelijk voorouderbeeldjes afkomstig van Nieuw-Guinea, de Molukken, Nias en de Batoe-eilanden. Dat valt tenminste op te maken uit de verschillende met de hand beschreven etiketjes en kaartjes die op en aan de beeldjes hangen of geplakt zitten. Mocht er iemand van het museum willen komen kijken, dan kan dat natuurlijk. Maar het museum stuurt niemand omdat het, zo laat het haar weten, al genoeg voorouderbeelden in de collectie heeft. Omdat de zolder leeg moet, wordt de collectie al enkele weken na de ontdekking in haar geheel verkocht aan een particulier.

Niemand heeft er op dat moment weet van dat er op de zolder dozen vol met brieven liggen, waartussen correspondentie zit die betrekking heeft op de geschiedenis van de voorouderbeeldjes afkomstig van de Batoe-eilanden. Deze brieven, gericht aan 'Dhr. H.S.L. Blekkink' in Den Haag, vormen de eerste schakels in een onderzoek waarbij een al even fascinerende als pijnlijke geschiedenis langzaam aan het licht komt. Er zijn foto's, brieven en persoonlijke aantekeningen van acht zendelingen die in dienst van het Nederlandsch Luthersch Genootschap voor In- en Uitwendige Zending tussen 1889 en 1942 werkzaam zijn op de Batoe-eilanden. De aantekeningen en autobiografische flarden van zeer persoonlijke aard laten ons over de schouders van deze zendelingen meekijken, terwijl

ze de ziel van de Niasse bevolking op de Batoe-eilanden proberen te winnen voor het christendom.

Met het openen van de twee kisten etnografica op de zolder in Den Haag doen we meteen een flinke stap terug in de tijd: de voorwerpen in deze kisten, waaronder dertien voorouderbeeldjes en drie houten voorouderaltaartjes, zijn verpakt in de *Haagsche Courant* van maandag 24 augustus 1953.

Dit voorouderbeeldje (H.: 34,5 cm), afkomstig van de Batoe-eilanden, is een van de beeldjes uit de in 2009 gevonden zoldercollectie in Den Haag. Op het etiketje dat op de sokkel is geplakt staat geschreven: 'Hadzi Noewoe; eil: Bötoea; dorp: Banoea satoea; Batoe-eil.'

Hadri - Nouve
eil : Bo'loea
dorp : Banoea Satoea
Batoe-eil.

Handlaant met vier
kronkelbuisjes.
eil. Betoea (Batoe-eil).

